

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

07.12.2021

протокол № 10, п. 5

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 07.12.2021 №246

ФІЛОСОФІЯ
PHILOSOPHY

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр»/	«bachelor»
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»/	«Social and behavioral sciences»
Спеціальність	051 «Економіка»/	«Economy»
Освітня програма	«Цифрова економіка »/ «Економіка бізнесу»/ «Міжнародна економіка»/	«Digital economics» «Business economics» «International economics»

Розробник: Кокарча Юлія, кандидат політичних наук

Гарант(и) освітніх програм:

«Цифрова економіка» - Мерінова Світлана, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики та інформаційних систем

«Економіка бізнесу» - Хачатрян Валентина - доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки та міжнародних відносин

«Міжнародна економіка» - Кульганік Оксана, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри права від 11.10.2021 протокол №14 ; на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 22.10.2021 протокол №11 .

Рецензенти:

Штифурак Віра, доктор педагогічних наук, професор

Очеретяний Володимир, кандидат історичних наук, доцент кафедри правового регулювання економіки і правознавства Вінницького навчально-наукового інституту економіки ЗУНУ

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 17.12.2021 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,45.

Обл.-вид. арк. 1,34. Тираж 5. Зам. № 484.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ:

Мета вивчення дисципліни.

Навчальна дисципліна «Філософія» є обов'язковою і базовою складовою гуманітарної освіти, метою якої є формування у студентів освітнього ступеня «бакалавр» філософської культури мислення; пізнання людиною навколишнього світу і самої себе; створення у людини цілісної картини світу; вироблення вміння застосовувати філософську методологію у практичній діяльності; розвинення самої здатності логічного мислення, вдосконалення гнучкості, ясності у розкритті його нових граней і можливостей; формування світоглядної орієнтації майбутніх спеціалістів у різних сферах сучасного життя, у тому числі і в торговельно-економічній сфері.

Оволодіння основами філософії є необхідним і визначальним у формуванні світогляду спеціаліста вищої кваліфікації. Адже світогляд – це не тільки сукупність загальних знань про світ, це також соціальні пріоритети та гуманістичні цінності – все те, що визначає вибір лінії поведінки особистості в житті, її відповідальне відношення до суспільства, до самої себе.

Завданням навчальної дисципліни «Філософія» у студентів освітнього ступеня «бакалавр» є:

- надання студентам цілісного уявлення про специфіку і зміст філософського знання, його проблематику, поняття та категорії;
- формування системного знання про історію зарубіжної та вітчизняної філософії, її сучасний стан і перспективи подальшого розвитку;
- розуміння того, що становлення та розвиток сучасної науки неможливі без філософії як теоретично-методологічної основи людського світобачення та світорозуміння;
- сприяння розвитку творчого мислення студентів, засвоєнню ними нових теоретичних досягнень у розвитку сучасної філософської думки;
- вироблення у студентів вміння критично аналізувати різного роду догми, стереотипи і шаблони;
- надання цілісного уявлення про процес правильного, аналітичного, критичного мислення та законів, яким воно підпорядковане;
- сприяння оволодінню студентами прийомів доведення та спростування під час дискусій;
- поєднання теоретичних положень з проблемами реальної дійсності, практичної діяльності майбутнього спеціаліста.

Кінцевим результатом навчання у студента повинне бути сформоване постійне прагнення стимулювати своє креативне мислення на розумовий пошук наукової істини та вміння творчо використовувати отримані знання у соціально-політичній та професійній діяльності.

Результатом вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Філософія» є формування комплексу компетентностей.

Для освітніх програм «Цифрова економіка », «Економіка бізнесу»:

- загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
- ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- **спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):**
- СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.
- СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
- **програмні результати навчання (ПРН):**
- ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.
- ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.
- ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- ПРН 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
- ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
- ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

- ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
- ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
- ПРН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

Для освітньої програми: «Міжнародна економіка»:

- загальні компетентності (ЗК):
 - ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
 - ЗК2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
 - ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
 - ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.
 - ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним.
 - ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.
 - ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):
 - СК3. Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.
 - СК7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.
- програмні результати навчання (ПРН):
 - ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.
 - ПРН 2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.
 - ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
 - ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

- ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.
- ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
- ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- ПРН 15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
- ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.
- ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
- ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
- ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.
- ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.
- ПРН 24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

Міждисциплінарні зв'язки. Програма з дисципліни «Філософія» упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів. Дисципліна «Філософія» є методологічною основою подальшого вивчення професійно орієнтованих дисциплін за освітньо-професійними програмами: «Цифрова економіка», «Економіка бізнесу», «Міжнародний бізнес». Вивченню філософії передують засвоєння дисципліни «Економічна теорія».

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерієм успішного проходження студентом освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переведення поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру навчання набрав 75 балів та (або) більше, оцінка за екзамен йому може бути виставлена за результатом поточної успішності.

**Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл
(тематичний план)**

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Усього годин / кредитів	з них:			
		лекції	пр. з.	СРС	
тема 1. Філософія як специфічний тип знань	11	2	2	7	УО, КР, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 2. Філософія Стародавнього Сходу.	11	2	2	7	УО, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 3. Антична філософія.	11	2	2	7	ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 4. Західноєвропейська філософія Середньовіччя.	12	2	2	8	УО, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 5. Філософія Відродження.	12	2	2	8	УО, КР, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 6. Філософія Нового часу.	11	2	2	7	УО, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 7. Гносеологія. Філософія пізнання	12	2	2	8	УО, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 8. Діалектика – всезагальна теорія розвитку	10	2	2	6	ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 9. Соціальна філософія.	15	2	2	11	ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 10. Філософія економіки	15	2	2	11	ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 11. Філософія моралі	15	2	2	11	УО, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 12. Філософія релігії	15	2	2	11	ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 13. Філософія культури	15	2	2	11	УО, ПТ, Р, РП, ІЗ
тема 14. Філософія цивілізації	15	2	2	11	ПТ, Р, РП, ІЗ
Разом:	180/6	28	28	124	
Підсумковий контроль – екзамен письмовий					

Умовні позначення:

АПР	– аудиторна письмова робота;	ПТ	– письмове тестування;
ІЗ	– індивідуальне завдання;	Р	– реферат;
КР	– контрольна робота;	РП	– реферативне повідомлення;
КТ	– комп’ютерне тестування;	СРС	– самостійна робота студента;
ПК	– перевірка конспектів;	УО	– усне опитування

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. *Філософія як специфічний тип знань*

Філософія як теоретичне ядро світоглядного знання. Сутність, структура та історичні типи світогляду. Природа філософського знання. Предмет, структура та основні функції філософії. Історія філософії – об'єктивний історичний процес розвитку світової філософської думки. Сутність, основні ознаки та характерні риси основних етапів становлення та розвитку світової філософії. Діалог концепцій, думок, поглядів як фактор розвитку філософського процесу.

Тема 2. *Філософія Стародавнього Сходу.*

Філософсько-світоглядне значення проблеми "Схід-Захід" в її сучасному окресленні. Україна та українська культура в контексті проблеми співвідношення західного та східного типу цивілізацій. Порівняльний аналіз вихідних особливостей західного та східного типів філософствуваття. Філософські ідеї Стародавньої Індії та їх сучасне значення. Сучасна оцінка вихідних філософських ідей буддизму. Сучасна оцінка основних ідей конфуціанства. Сучасна оцінка провідних ідей даосизму.

Тема 3. *Антична філософія*

Феномен античної філософії в європейській історії. Умови та чинники формування античної філософії. Значення ідей античної натурфілософії для сучасної філософії та науки. Оцінка ролі софістів в розвитку античної філософії та культури: позитивне та негативне в їх діяльності. Життя та філософська діяльність Сократа. Філософське вчення Платона. Вихідні ідеї філософії Арістотеля. Здобутки філософських шкіл пізньої античної філософії. Впливи античної філософії на розвиток української філософської думки та культури.

Тема 4. *Західноєвропейська філософія Середньовіччя.*

Основні причини зміни світоглядних орієнтирів при переході від античності до Середньовіччя. Східна та західна патристика: порівняльна характеристика. Сучасне значення провідних ідей християнської патристики. Вплив ідей візантійської патристики на культуру Київської Русі. Схоластика і містика як провідні напрями середньовіччя. Філософії тотожне та відмінне. Провідні ідеї розвиненої схоластики та їх історичне значення. Провідні ідеї розвиненої. Містики та їх роль у людському самоусвідомленні.

Тема 5. *Філософія Відродження.*

Суперечливий характер соціально-культурних та духовних процесів європейського Відродження. Вихідні ідеї-філософії гуманізму та їх світоглядне значення. Вплив ідей італійського гуманізму на духовні процеси в Україні. Ренесансні неоплатонізм та натурфілософія про світобудову. Ренесансний скептицизм. Роль ренесансної філософії у формуванні європейської науки. Проблеми оцінки ролі епохи Відродження у розвитку європейської культури.

Тема 6. *Філософія Нового часу.*

Сутність та причини утвердження механістичного світогляду в Європі Нового часу. Мислення "здорового глузду" його філософська оцінка. Тлумачення пізнання в філософії Нового часу. Особливості методологічних позицій Ф. Бекона та Р.Декарта; їх роль у розробці ідейних засад науки. Філософія Нового часу про світобудову. Вчення Б. Паскаля про людину та її місце в світі. Філософські ідеї європейського Просвітництва.

Тема 7. *Гносеологія. Філософія пізнання*

Основні гносеологічні концепції в історії філософії. Агностицизм та його сучасні варіації. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Загальні рівні пізнання. Сутність та взаємозв'язок емпіризму та ірраціоналізму. Особливості та підрівні чуттєвого пізнання. Зміст розсудку. Відмінності формальної логіки у буденній та науковій свідомості. Раціональні методи пізнання. Категорійний рівень розуму як вищого рівня пізнання. Особливості, рівні і форми наукового пізнання. Основні методи наукового пізнання. Поняття істини. Практика як критерій істинності пізнання та критерій істинності самої практики.

Тема 8. *Діалектика – всезагальна теорія розвитку*

Діалектика як вчення про всезагальний розвиток. Історико-філософські форми діалектики. Поняття розвитку. Розвиток і саморозвиток. Всезагальність законів розвитку. Альтернативні концепції розвитку.

Основні принципи та закони діалектики. Сутність суперечності. Форми та способи розв'язання суперечностей.

Сутність та зміст категорій діалектики. Співвідношення категорій діалектики.

Тема 9. *Соціальна філософія*

Основні концепції суспільства у філософії. Поняття суспільства. Суспільство та спільнота. Суспільні відносини та їх структура. Суспільство як система форм суспільної свідомості. Функції суспільства. Рушійні сили розвитку суспільства. Діяльність як спосіб існування та розвитку людини й суспільства.

Тема 10. *Філософія економіки*

Технологічні, фінансові, наукові та соціокультурні засади економіки у філософії економіки. Філософське тлумачення економічних теорій. Економіка в

системі суспільних відносин. Людина як суб'єкт економічної діяльності. Економіка в системі соціокультурних, ідеологічних, морально- психологічних і релігійних відносин.

Тема 11. *Філософія моралі*

Історичний розвиток філософських уявлень про мораль. Категорії моралі. Мораль та моральність. Поняття нігілізму. Абсолютизм та релятивізм у етиці. Формування моральності особистості. Людина як найвища цінність. Етична проблематика в економічній діяльності. Місце етики в сучасному світі.

Тема 12. *Філософія релігії*

Історичні етапи становлення філософії релігії. Сучасна філософія релігії. Науково-пізнавальний та світоглядний аспекти філософського вивчення релігії. Критичний та апологетичний підходи до визначення сутності та істинності релігії. Роль і місце релігії в сучасному світі.

Тема 13. *Філософія культури*

Поняття культури. Основні концепції культури. Культура як соціальне, матеріально-духовне явище. Конкретно-історичні типи існування культури. Форми культури. Національне та загальнолюдське в культурі. Діалогічний характер культури. Культура як спосіб буття людини. Духовна культура як форма ціннісної єдності цивілізації. Людина як творець та творіння культури. Феномени субкультури та контркультури.

Тема 14. *Філософія цивілізації*

Поняття цивілізації та її основні концепції. Історичні типи цивілізацій. Цивілізація та цивілізації. Сучасна світова цивілізація, її характерні особливості, протиріччя. Поняття, структура цивілізаційних основ розвитку сучасного людства. Інформаційне суспільство. Світова цивілізація – нова парадигма розвитку.

Поняття футурології. Основні футурологічні концепції. Завдання переходу від технологічної до антропогенної цивілізації. Універсальна концепція сталого розвитку. Глобальність як сутнісна ознака сучасної цивілізації. Сутність, походження та основні типи глобальних проблем.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Зрозуміти сутність світогляду, його структуру.</p> <p>З'ясувати природу філософського знання; соціально-гуманістичну значущість філософії.</p> <p>Знати характерні особливості світогляду.</p>	<p>Тема 1. Філософія як універсальний тип знань. Лекція №1 «Світогляд як явище духовного життя суспільства. Проблема людини у філософії.» План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості історичного виникнення філософії. Філософія і міфологія. 2. Проблема визначення предмету філософії. Характерні риси філософського мислення. 3. Співвідношення філософії (науки), релігії та мистецтва. 4. Структура та функції філософського знання. Провідні позиції у філософії. <p>Література Основна: 1-17, 20, 24, 54, 58, 60-65 Додаткова: 2-16, 7 Інтернет-ресурси: 3,5</p>	2
<p>Вміти застосовувати отримані знання у своїй професійній діяльності; аргументовано захищати свою світоглядну позицію.</p>	<p>Завдання для самостійної роботи студента</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Вивчаючи філософські словники, енциклопедії та підручники треба сформулювати свій власний словник філософських термінів, понять і категорій, визначення яких необхідно вивчити. 	7
	<p>Практичне заняття № 1 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття світогляду, його сутність та структура. Історичні типи світогляду. 2. Предмет, структура та функції філософії. 3. Основне питання філософії, його дві сторони та їх рішення. 4. Міфоепічні засади та релігійні основи філософії. 	2
	<p>Тема 2. Філософія Стародавнього Сходу. Лекція №2 «Філософські ідеї та ключові позиції представників Стародавнього Сходу» План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема "Схід-Захід" в сучасній філософії та культурології. 2. Особливості східного та західного типів філософствування. 3. Канонічні джерела, провідні ідеї та напрями філософської думки Стародавньої Індії. 4. Канонічні джерела, провідні ідеї та напрями філософської думки Стародавнього Китаю 	2

<p>Зрозуміти сутність світоглядних поглядів філософів Стародавнього Сходу.</p> <p>З'ясувати чинники різноманіття філософських течій і напрямків.</p> <p>1. Знати характерні Давньоіндійська філософія: джайнізм,</p>	<p>Література Основна: 1-17, 20, 24, 54, 58, 60-65 Додаткова: 2-16, 7 Інтернет-ресурси: 3,5</p>	
	<p>Завдання для самостійної роботи студента На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання: 4. Давньоіндійська філософія: джайнізм, буддизм. 5. Філософські системи індуїзму. 6. Філософія Стародавнього Китаю. Даосизм. Конфуціанство.</p>	7
	<p>Практичне заняття № 2 Питання до заняття 1. Значення проблеми співвідношення західного та східного типу цивілізацій для розуміння процесів суспільного життя та розвитку філософії: 2. Канонічні джерела Стародавньої Індії та їх світоглядні ідеї. 3. Філософські школи Стародавньої Індії. 4. Канонічні джерела Стародавнього Китаю та їх світоглядні ідеї. Філософські школи Стародавнього Китаю.</p>	2
<p>Зрозуміти сутність світоглядних поглядів філософів Античності.</p> <p>З'ясувати природу філософських течій і напрямків.</p> <p>Знати характерні особливості філософського періоду Античності.</p>	<p>Тема 3. Антична філософія. Лекція №3 «Філософські вчення Античності» План лекції 1. Поняття античної філософії. Етапи її розвитку та загальні особливості. . 2. Розвиток ідей у натурфілософських ("фізичних") школах Стародавньої Греції. 3. Ідеї та представники високої класики в розвитку античної філософії. 4. Завершальний цикл розвитку античної філософії: школи, ідеї, представники.</p> <p>Література Основна: 1-17, 20, 24, 54, 58, 60-65 Додаткова: 2-16, 7 Інтернет-ресурси: 3,5</p>	2
<p>Вміти орієнтуватися у філософських вченнях Античності.</p>	<p>Завдання для самостійної роботи студента На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання: 1. Філософія Античності. Мілетська школа, натурфілософія Геракліта. Атомістичний матеріалізм Демокрита. 2. Філософія Античності. Суб'єктивна діалектика Сократа; онтологічні та гносеологічні проблеми філософії Платона; філософська система Аристотеля. 3. Антична філософія Риму (стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм та неоплатонізм); Тит Лукрецій Кар, Сенека.</p>	7

	<p>Практичне заняття № 3 Питання до заняття 1. Мілетська школа, натурфілософія Геракліта. Атомістичний матеріалізм Демокрита. 2. Суб'єктивна діалектика Сократа. Онтологічні та гносеологічні проблеми філософії Платона. 3. Філософська система Аристотеля. Антична філософія Риму (стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм та неоплатонізм). Лукрецій Кар, Сенека.</p>	2
<p>Зрозуміти сутність світоглядних поглядів філософів Античності.</p> <p>З'ясувати природу філософських течій і напрямків.</p> <p>Знати характерні особливості філософського періоду Середньовіччя.</p> <p>Вміти орієнтуватися у філософських вченнях Середньовіччя</p>	<p>Тема 4. Західноєвропейська філософія Середньовіччя. Лекція № 4 «Характеристика та особливості західноєвропейської філософії Середньовіччя.» План лекції 1. Зміни у світогляді під час переходу від античності до європейського Середньовіччя. 2. Вихідні ідеї середньовічної патристики. Місце філософії у духовному житті Середньовіччя. 3. Схоластика і містика як провідні напрями середньовічної філософії. Література Основна: 1-17, 20, 24, 54, 58, 60-65 Додаткова: 2-16, 7 Інтернет-ресурси: 3,5</p>	2
	<p>Завдання для самостійної роботи студента На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання: 1. Особливості формування Середньовічної філософської думки. 2. Схоластика як особливий тип культури. 3. Полеміка номіналізму та реалізму. Філософія Т.Аквінського (томізм).</p>	8
	<p>Практичне заняття №4 Питання до заняття 1. Середньовічна філософія Західної Європи. 2. Схоластика як особливий тип культури. 3. Тома Аквінський (томізм): вчення про Бога, світ і людину; теорія подвійної істини. 4. Філософська полеміка номіналізму та реалізму.</p>	2
<p>З'ясувати сутність філософських ідей Просвітництва</p> <p>Знати історичні етапи становлення світоглядних позицій доби Відродження</p>	<p>Тема 5. Філософія Відродження Лекція №5 «Філософські вчення епохи Відродження» План лекції 1. Поняття "Відродження" і характерні риси духовного життя цієї доби. 2. Провідні напрями ренесансного філософствування: гуманістичний антропологізм, платонізм і натурфілософія. 3. Філософські ідеї пізнього Відродження. Література Основна: 1-17, 20, 24, 54, 58, 60-65 Додаткова: 2-16, 7 Інтернет-ресурси: 3,5</p>	2

<p>Вміти аргументовано захищати свою позицію стосовно вчень епохи Відродження</p>	<p>Завдання для самостійної роботи студента На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання: 1. Філософія епохи Відродження. 2. Антропоцентризм, гуманізм та геліоцентризм (Дж. Бруно, Г. Галілей, Н. Копернік, Леонардо да Вінчі).</p>	8
	<p>Практичне заняття №5 Питання до заняття 1. Епоха Відродження в історії Європи: загальна характеристика духовного життя. 2. Провідні ідеї та основні представники ренесансного гуманізму. 3. Особливості ренесансного неоплатонізму та натурфілософії. 4. Філософські ідеї пізнього Відродження.</p>	2
<p>З'ясувати сутність філософських ідей Нового часу</p> <p>Знати історичні етапи становлення світоглядних позицій доби Нового часу</p> <p>Вміти аргументовано захищати свою позицію стосовно вчень епохи Нового часу</p>	<p>Тема 6. Філософія Нового часу. Лекція №6 «Філософські ідеї періоду Нового часу» План лекції 1. Панорама соціокультурних та духовних процесів у Європі Нового часу та особливості розвитку філософії. 2. Методологічні пошуки Ф. Бекона та Р. Декарта. 3. Теорія пізнання Т.Гоббса та Дж. Локка. Скептицизм П.Бейля та Д. Юма. 4. Б. Спіноза та Г. Лейбніц - тотожність і відмінність їх вчень про субстанцію.</p> <p>Література Основна: 1-17, 20, 24, 54, 58, 60-65 Додаткова: 2-16, 7 Інтернет-ресурси: 3,5</p>	2
	<p>Завдання для самостійної роботи 1. Звернути увагу на вчення філософів Нового часу: а) матеріалістичний емпіризм Ф. Бекона; матеріалізм, метафізика та механіцизм Т. Гоббса; б) раціоналізм, дуалізм, вчення про метод Р. Декарта; в) раціоналізм і пантеїзм Б. Спінози (його вчення про субстанцію); г) сенсуалізм, емпіризм, вчення про первинні та вторинні якості Д. Локка; д) раціоналізм та монадологія Г.В. Лейбніца; е) суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі та Д. Юма.</p>	7
	<p>Практичне заняття №6 Питання до заняття 1. Філософія Нового часу. Матеріалістичний емпіризм Ф.Бекона. Матеріалізм, метафізика та механіцизм Т. Гоббса. 2. Раціоналізм, дуалізм, вчення про метод Р.Декарта і пантеїзм Б. Спінози (його вчення про субстанцію); 3. Сенсуалізм, емпіризм Дж. Локка, його вчення про первинні та вторинні якості. 4. Суб'єктивний ідеалізм Дж. Берклі і Д. Юма.</p>	2

<p>З'ясувати основні характеристики істини, форми і функції практики.</p> <p>Розуміти методологію наукового пізнання.</p> <p>Знати сторони пізнавального процесу, їх форми.</p> <p>Вміти застосовувати знання даної теми у своїй професійній діяльності, в удосконаленні свого професіоналізму, у захисті своєї світоглядної позиції</p>	<p>Тема 7. Гносеологія. Філософія пізнання Лекція №7 «Філософський аналіз пізнавального процесу» План лекції 1. Основні принципи пізнавальної діяльності. 2. Суб'єкт і об'єкт процесу пізнання. 3. Чуттєва та раціональна сторони пізнання, їх форми. 4. Істина і заблудження. Основні характеристики істини.</p> <p>Література Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58 Додаткова: 5-16, 20 Інтернет-ресурси: 2,4</p>	2
	<p>Завдання для самостійної роботи 1. На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Підготуватися до контрольної роботи та тестових завдань з даної теми. 3 Звернути увагу на об'єктивність змісту істинного знання та на суб'єктивний характер форм його існування.</p>	8
	<p>Практичне заняття №7 Питання до заняття 1. Основні принципи пізнавального процесу, його сутність та структура. 2. Проблема істини у філософії та науці. 3. Гносеологічний статус практики, її форми, структура та основні функції. Практика як основний критерій істинності знання. 4. Основні методи і форми наукового пізнання.</p>	2
<p>Чітко з'ясувати особливості діалектичної і метафізичної концепції розвитку.</p> <p>Знати зміст основних структурних елементів діалектики.</p> <p>Вміти застосовувати діалектику як</p>	<p>Тема 8. Діалектика – всезагальна теорія розвитку Лекція №8 «Метафізика і діалектика як способи осягнення світу» План лекції 1. Метафізика як вчення про незмінні основи світу. 2. Діалектика як вчення про розвиток і спосіб мислення, її сутність та структура. 3. Закон єдності та боротьби протилежностей. 4. Закон взаємопереходу кількісних та якісних змін.</p> <p>Література Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58 Додаткова: 5-16, 20 Інтернет-ресурси: 2,4</p>	2

<p>методологію наукового пізнання і практичної діяльності.</p>	<p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Звернути увагу на відмінність практичного застосування метафізичного та діалектичного способів мислення. 3. Підготуватися до тестових завдань з даної теми. 4. До даної теми потрібно знати визначення таких понять: <i>діалектика, закон, заперечення, категорія, кількість, метафізика, міра, розвиток, принцип, протиріччя, стрибок, якість.</i> 	<p>6</p>
	<p>Практичне заняття №8 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття розвитку. Метафізична і діалектична концепції розвитку: <ol style="list-style-type: none"> а) метафізика як вчення про незмінні основи світу. Метафізичні образи розвитку: релятивізм, еkleктика, софістика, скептицизм та догматизм; б) діалектика як вчення про розвиток і спосіб мислення, її сутність та структура; в) історико-філософські форми діалектики; г) об'єктивна і суб'єктивна діалектика. 2. Закон єдності та боротьби протилежностей – суть, ядро діалектики: <ol style="list-style-type: none"> а) протиріччя як джерело руху і розвитку; б) види протиріч. 3. Закон взаємопереходу кількісних і якісних змін: <ol style="list-style-type: none"> а) категорії властивості, якості, кількості, міри; б) стрибок та його види. 4. Закон заперечення заперечення. Діалектичне та метафізичне розуміння заперечення. 	<p>2</p>
<p>Розуміти наукові підходи до пояснення суспільного розвитку.</p> <p>Знати структуру суспільства і концепції його походження.</p>	<p>Тема 9. Соціальна філософія</p> <p>Лекція №9</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття суспільства, його сутність та структура. Сутність матеріалістичного розуміння історичного процесу. 2. Поняття діяльності; структура, типи та форми діяльності. <p>Література</p> <p>Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58</p> <p>Додаткова: 5-16, 20</p> <p>Інтернет-ресурси: 2,4</p>	<p>2</p>
<p>Вміти застосовувати отримані знання для формування активної життєвої позиції.</p>	<p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Ознайомитися з працею К. Маркса і Ф. Енгельса: “Німецька ідеологія” (I глава) та працею К. Маркса: “Передумова до критики політичної економії” (т. 13, ст. 6 – 8). 	<p>11</p>

	<p>3. Підготуватися до тестових завдань з даної теми. До даної теми потрібно знати визначення таких понять: <i>діяльність, ідеологія, нація, соціальна мобільність, соціальна стратифікація, соціальні класи, спільнота, спосіб виробництва, суспільна психологія, суспільна свідомість, суспільне буття, суспільство.</i></p>	
	<p>Практичне заняття №9 Питання до заняття 1. Суспільство як система. Суспільство та спільнота. Основні сфери життєдіяльності людей у суспільстві. Суспільні відносини та їх структура. 2. Основні концепції суспільства у філософії; історико-матеріалістична концепція суспільства:</p>	2
<p>Розуміти філософію як методологічну основу економічного управління та господарювання.</p> <p>Знати місце економіки в системі суспільних відносин та її духовні виміри.</p> <p>Вміти застосовувати філософські знання для осмислення основ економічного буття як однієї із найважливіших сфер життя людини і суспільства.</p>	<p>Тема 10. Філософія економіки Лекція № 10 План лекції 1. Предмет філософії економіки, її основні параметри. 2. Духовні виміри економічної діяльності людини. 3. Новітні теорії у сфері міжнародних економічних відносин. Література Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58 Додаткова: 5-16, 20 Інтернет-ресурси: 2,4</p>	2
	<p>Завдання для самостійної роботи 1. При вивченні даної теми на основі рекомендованої літератури підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Звернути увагу на з'ясування параметрів практичної філософії підприємця. 3. Підготуватися до тестових завдань з даної теми. 4. До даної теми потрібно знати визначення таких понять: <i>економіка, економічна ідеологія, економічна психологія, економічна свідомість, конкуренція, ринок, підприємництво.</i></p>	11
	<p>Практичне заняття №10 Питання до заняття 1. Філософія як методологічна основа економічного управління та господарювання. Духовні компоненти економіки. 2. Поняття ринку. Ринок – середовище для вільного самовизначення людини як суб'єкта економічної діяльності. 3. Практична філософія підприємця. Конкуренція як форма вирішення протиріч між людьми в процесі підприємницької діяльності. Людиновимірна сутність економіки. 4. Міжнародні економічні відносини, їх сутність та суперечливий характер.</p>	2

<p>Розуміти структуру цінностей та їх класифікацію.</p> <p>Знати основні принципи та категорії моральної свідомості; відмінності етики та етикету.</p> <p>Вміти чітко розрізняти цінність та істину; вміти використовувати отримані знання з даної теми у стосунках з іншими людьми.</p>	<p>Тема 11. Філософія моралі Лекція № 11 План лекції 1. Етика як філософська дисципліна. Мораль як форма суспільної свідомості, її структура, принципи та категорії. 2. Поняття «цінність»; цінності як визначальні характеристики людського буття. Література Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58 Додаткова: 5-16, 20 Інтернет-ресурси: 2,4</p>	<p>2</p>
	<p>Завдання для самостійної роботи 1. На основі рекомендованої літератури підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Звернути увагу на історичний характер моральних норм і правил, на системи ціннісних орієнтацій у XXI ст. 3. Підготуватися до тестових завдань з даної теми. 4. До даної теми потрібно знати визначення таких понять: <i>етика, етикет, мораль, система ціннісних орієнтацій, цінність</i></p>	<p>11</p>
	<p>Практичне заняття №11 Питання до заняття 1. Етика як галузь філософського знання та її місце у сучасному світі. Поняття моралі; основні принципи та категорії моральної свідомості. 2. Історичний розвиток філософських уявлень про мораль. Формування моральної свідомості особистості. 3. Етика та етикет. Етична проблематика в економічній діяльності. 4. Цінності як визначальні характеристики людського буття. Структура цінностей та їх класифікація. Провідні системи ціннісних орієнтацій у XXI ст.</p>	<p>2</p>
<p>Розуміти гносеологічні, соціально-економічні та психологічні корені релігії.</p> <p>Знати сутність, структурні елементи та функції релігії.</p>	<p>Тема 12. Філософія релігії Лекція № 12 План лекції 1. Філософія релігії як філософське релігієзнавство. Релігійні вірування як основний об'єкт філософського вивчення релігії. 2. Поняття релігії, її сутність та структурні елементи. Основні функції релігії. Література Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58 Додаткова: 5-16, 20 Інтернет-ресурси: 2,4</p>	<p>2</p>

<p>Вміти проаналізувати стан релігії у сучасному суспільстві та оцінити перспективи змін релігійної свідомості.</p>	<p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При вивченні даної теми на основі рекомендованої літератури підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Звернути увагу на з'ясування релігійних вірувань як основного об'єкта філософського вивчення релігії. 3. Підготуватися до тестових завдань з даної теми. 4. До даної теми потрібно знати визначення таких понять: <i>релігійна свідомість, релігійне вірування, релігія, теологія, філософія релігії.</i> 	11
	<p>Практичне заняття №12 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-пізнавальний та світоглядний аспекти філософського вивчення релігії. Гносеологічні, соціально-економічні та психологічні корені релігії. 2. Матеріалістичні теорії походження та функціонування релігії. 3. Теологічні та ідеалістичні пояснення релігійності людини. 	2
<p>Розуміти особливості історичних типів культур.</p> <p>Знати сутність культури, її структуру і функції.</p> <p>Вміти застосовувати отримані знання для обґрунтування своєї соціально-політичної позиції.</p>	<p>Тема 13. Філософія культури Лекція №13 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культура як суспільне явище, її сутність, структура та функції. 2. Конкретно-історичні типи існування культури. <p>Література Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58 Додаткова: 5-16, 20 Інтернет-ресурси: 2,4,6</p>	2
	<p>Завдання для самостійної роботи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій підготувати питання плану семінарського заняття для їх всебічного обговорення на семінарі. 2. Звернути увагу на суттєві відмінності Західного і Східного типів культур. 3. Підготуватися до тестових завдань з даної теми. 4. До даної теми потрібно знати визначення таких понять: <i>духовна культура, контркультура, культура, масова культура, матеріальна культура, субкультура.</i> 	11
	<p>Практичне заняття №13 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття культури. Культура як засіб та форма об'єктивації людської свідомості. Матеріальна та духовна сторони культури. Соціальні функції культури. 2. Предметна і особистісна форми існування культури. Класове, національне та загальнолюдське в культурі. Феномени субкультури, контркультури, масової культури. 3. Конкретно-історичні типи існування культури. Спадкоємність та новаторство у розвитку культури. 4. Культура як спосіб буття людини. Людина як творець та творіння культури. Ідеал культурної людини. 	2

<p>Розуміти сутність цивілізації та чинники, що обумовили її появу.</p> <p>Зрозуміти, що майбутнє людства полягає у переході від технологічної до антропологічної цивілізації.</p>	<p>Тема 14. Філософія цивілізації Лекція №14 План лекції 1. Цивілізація як певний стан функціонування суспільства, її основні ознаки. Співвідношення цивілізації і культури. Конкретно-історичні типи цивілізації. 2. Поняття суспільного прогресу, його сутність та проблема пошуку об'єктивних критеріїв; історичні типи суспільного прогресу. Література Основна: 6-17, 23, 24, 33, 54, 58 Додаткова: 5-16, 20 Інтернет-ресурси: 2,4</p>	<p>2</p>
<p>Знати сутність суспільного прогресу, його об'єктивні критерії та історичні типи.</p>	<p>Завдання для самостійної роботи 1. На основі рекомендованої літератури та конспекту лекцій проаналізувати місце і роль України у сучасному цивілізаційному процесі. 2. Підготуватися до тестових завдань з даної теми. 3. При вивченні даної теми потрібно знати визначення таких понять: <i>глобальність, майбутнє, суспільний прогрес, цивілізація.</i></p>	<p>11</p>
<p>Вміти аналізувати цивілізаційні процеси сучасності.</p>	<p>Практичне заняття №14 Питання до заняття 1. Сучасна світова цивілізація, її характерні особливості і протиріччя. Проблема формаційного (К. Маркс) та цивілізаційного (А. Тойнбі) підходів до розвитку сучасного людства. Інформаційне суспільство. 2. Глобальність як сутнісна ознака сучасної цивілізації. Сутність, походження та основні типи глобальних проблем, їх взаємозв'язок. 3. Майбутнє як філософська проблема. Поняття футурології. Основні футурологічні концепції людства.</p>	<p>2</p>
<p>ВСЬОГО:</p>		<p>180 / 6</p>

3. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Філософія : курс лекцій / за ред. І. Ф. Надольного. Київ : Вікар, 2000. 516 с.
2. Причепій Є. М., Черній А. М., Гвоздецький В. Д., Чекаль Л. А. Філософія : навч. посіб. Київ : Аграрна наука, 2000. 504 с.
3. Філософія : підручник / за ред. М. І. Горлача. 2-ге вид. , перероб. та допов. Харків : Консум, 2000. 672 с.
4. Федів Ю. О., Мозгова Н. Г. Історія української філософії : Навч. посіб. К : Україна, 2000. 512с.
5. Бичко І. В., Бойченко І. В., Бойченко М. І., Бузький М. П. Філософія : підручник. Київ : Либідь, 2001. 408 с.
6. Кондзьолка В. В. Історія середньовічної філософії : навч.посіб. Львів : Світ, 2001. 320 с.
7. Новая философская энциклопедия. Т.2 : Е-М / за ред.В. С. Степина. в 4 т. Москва : Мысль, 2001. 634 с.
8. Новая философская энциклопедия:. Т.4 : Т-Я / за ред. В. С. Степина. в 4 т. Москва : Мысль, 2001. 605 с.
9. Новая философская энциклопедия. Т.3 : Н-С / за ред .В. С. Степина. в 4 т. Москва : Мысль, 2001. 692 с.
10. Черній А. М., Тимошенко З. І. Філософія: Твої кроки до Мудрості : Авторизований конспект-практикум. К : Європейський ун-т, 2001. 200с.
11. Філософія : підручник / за ред. М. І. Горлача, В. Г. Кременя, В. К. Рибалка. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Консум, 2001. 672 с.
12. Петрушенко В. Л. Філософія : Курс лекцій. Навч. посіб. К, Львів : Каравела, Новий світ-2000, 2001. 448с.
13. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. 4-те вид., допов. Київ : Наукова думка, 2001. 376 с.
14. Рассел Б. История западной философии: В 3-х книгах. Пер. с англ. С.Пб. : Азбука, 2001. 960с.
15. Філософський енциклопедичний словник / За ред. Шинкарука В.І. К : Абрис, 2002. 744с.
16. Аблеев С. Р. История мировой философии : учебник. Москва : АСТ, Астрель, 2002. 416 с. (Высшая школа).
17. Ільїн В. В., Кулагін Ю. І. Філософія : підручник. Ч.1 : Історія розвитку філософської думки. Київ : Альтерпрес, 2002. 464 с.
18. Ільїн В. В., Кулагін Ю. І. Філософія : підручник. Ч.2 : Актуальні проблеми сучасності. Київ : Альтерпрес, 2002. 480 с.
19. Філософія : Курс лекцій / За ред. Надольного І.Ф. 3-тє вид., стер. К : Вікар, 2002. 516с.
20. Філософський словник соціальних термінів / за ред. В. П. Андрущенка. Харків : Корвін, 2002. 672 с.
21. Гарапов П. С. 120 философов: Жизнь. Судьба. Учение. Мысли : универсальный аналитический справочник по истории философии: В 2-х т. Т.2. Симферополь : Реноме, 2002. 704 с. : ил.
22. Саух П. Ю. Філософія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 256 с.
23. Философский энциклопедический словарь. М : ИНФРА-М, 2003. 576с.
24. Щерба С. П., Тофтул М. Г., Заглада О. А. Філософія: короткий виклад : Навч. посіб. / За ред. Щерби С.П. К : Кондор, 2003. 352с.
25. *Валуїський О. О. Практикум з філософії. Київ : КНТЕУ, 2003. 244 с.*
26. Сілаєва Т. О. Філософія : Курс лекцій. Тернопіль : Астон, 2003. 216с.

27. Кремень В. Г., Афанасенко В. С., Волович В. І., Горлач М. І., Головченко Г. Т., Губерський Л. В., Мануйлов Є. М., Підберезький М. К., Рибалко В. К., Требін М. П. Історія філософії : підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Прапор, 2003. 768 с.
28. Воронкова В. Г. Філософія : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2004. 464 с.
29. Кириков О. И., Страхов А. М. Краткая история философии (в стихах) : пособие. Воронеж : ВГПУ, 2004. 41 с.
30. Григор'єв В. Й. Філософія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 248 с.
31. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії : підручник. Київ : Либідь, 2004. 488 с.
32. Аблеев С. Р. Философия в схемах и таблицах : учеб. пособ. Москва : Высшая школа, 2004. 207 с.
33. Чанышев А. Н. История философии Древнего мира : Учебник. М : Академический Проект, 2005. 608с.
34. Гуревич П. С. Основы философии : учеб. пособ. Москва : Гардарики, 2005. 439 с. (Fundamenta).
35. Прибутько П. С., Кондратюк-Антонова, Стус В. І. Філософія : посібник. Київ : Вид. Паливода А.В., 2005. 140 с.
36. Буслинський В. А., Скрипка П. І. Основи філософських знань : підручник / за ред. В. А. Буслинського. 2-ге вид., стер. Львів : Новий світ-2000, 2005. 352 с.
37. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : підручник. Київ : Книга, 2005. 528 с.
38. Конрад М. Нарис історії стародавньої філософії = Nikolaus Konrad Historiae philosophiae antiquae brevis conspectus : підручник. Львів : Ахілл, 2005. 478 с.
39. Вандишев В. М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. 474 с.
40. Філософія : навч. посіб. / за ред. І.Ф.Надольного. 5-те вид. стер. Київ : Вікар, 2005. 516с.
41. Петрушенко В. Л. Філософія : Навч. посіб. 4-те вид., перероб. і допов. Львів : Новий світ-2000, 2006. 506с.
42. Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : Навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і допов. К : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006. 624с.
43. Білодід Ю. М. Філософія: український світоглядний акцент : навч. посіб. Київ : Кондор, 2006. 356 с.
44. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж : Навч. посіб. / Під ред. Н.Хамітова. 2-ге вид., перероб. і допов. К : Центр навчальної літератури, 2006. 296с.
45. Алексеев П. В., Панин А. В. Философия : учебник. 3-е изд., перераб. и допол. Москва : Проспект, 2006. 608 с.
46. Подольська Є. А. Філософія : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 704 с.
47. Філософія : Навч. посіб. / За ред. І.Ф. Надольного. 6-те вид., випр. і допов. К : Вікар, 2006. 534с.
48. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
49. Філософія : опорний конспект лекцій /уклад. О.О. Валуйський, В.І. Касьян, Ю.І. Кулагін, І.П. Саволайнен, М.В. Ліпін. Київ : КНТЕУ, 2007. 97с.
50. Хамітов Н., Крилова С. Філософський словник. Людина і світ. Київ : КНТ, Центр навчальної літератури, 2007. 264с.
51. Щерба С. П., Заглада О. А., Хобта І. П. Філософія : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. 452 с.

52. Конфуций. Уроки мудрости : [сочинения] / сост., вступ. стат. и коммент. М. А. Блюменкранца. Москва, Харьков : Эксмо, Фолио, 2007. 959 с. (Книга Перемен : основана в 1997 году).
53. Шкепу М. О. Східноєвропейська філософія ХХ століття : монографія. Київ : КНТЕУ, 2008. 163 с.
54. Горlach М. І., Головченко Г. Т., Жиленкова І. М., Кремень В. Г., Лозовой В. О., Ніколаєнко С. М., Пазинич С. М., Цюань Я. С., Панфілов О. Ю., Требін М. П. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 1008 с.
55. Введение в философию : кредитно-модульный курс (учеб.- метод. пособие для студентов-заочников) / под ред. Л. Н. Никитина. 3-е изд., допол. и перераб. Киев : Центр учебной литературы, 2008. 272 с.
56. Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. Л. В. Губерського. Київ : Знання, 2009. 621 с. (Київському національному університету імені Тараса Шевченка 175 років).

Додаткові

1. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія : підручник. 3-тє вид., стер. Київ : Академвидав, 2009. 592 с. (Альма-матер).
2. Мозговий Л. І., Бичко І. В., Додонов Р. О., Колодний А. М., Филипович Л. О., Огороков В. Б., Муза Д. Є., Алієва О. Г., Абизова Л. В., Скиртач В. М., Мартинов Р. С., Зубань Г. О., Творіна О. Л., Мозговий О. Л., Творін Є. Б., Карпенко А. О. Філософія. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / за ред. Р. О. Додонова, Л. І. Мозгового. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 456 с.
3. Петрушенко В. Л. Філософія. Короткий навчальний словник: терміни і поняття. Львів : Магнолія 2006, 2009. 148 с. (Серія малих словників-довідників).
4. Петрушенко В. Л. Філософія : підручник. 5-тє вид., випр. і допов. Львів : Магнолія 2006, 2009. 512 с. : іл. (Вища освіта в Україні).
5. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г., Ярошовець В. І. Філософія : підручник / за заг. ред. В. І. Ярошовця. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 648 с.
6. Шкепу М. О. Філософія : навч. посіб. Київ : КНТЕУ, 2010. 348 с.
7. Валуйський О. О., Кулагін Ю. І., Шкепу М. О., Ліпін М. В., Саволайнен І. П. Філософія. Хрестоматія : навч. посіб. Київ : КНТЕУ, 2011. 112 с.
8. Петрушенко В. Л. Філософія у 2-х частинах: світова філософія, фундаментальні проблеми філософії; релігієзнавство, етика та естетика, логіка : навч. посіб. Львів : Новий Світ - 2000, 2011. 648 с. : іл. (Вища освіта в Україні).
9. Філософія : опорний конспект лекцій / авт.: Ю. І. Кулагін, Л. О. Боровська, В. М. Грубов, М. В. Ліпін, М. О. Шкепу. Київ : КНТЕУ, 2012. 103 с.
10. Лузан А. О. Вступ до філософії : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 136 с.
11. Філософія : опорний конспект лекцій / авт.: Ю. І. Кулагін, Л. О. Боровська, В. М. Грубов, М. В. Ліпін, М. О. Шкепу. Київ : КНТЕУ, 2013. 103 с.
12. Філософія, логіка, філософія освіти : навч. посіб. : кредитно-модульний курс / за ред. Р. О. Додонова, Л. І. Мозгового ; [Л. І. Мозговий, І. В. Бичко, Р. О. Додонов, В. І. Чуєшов, В. В. Дубінін, В. Б. Огороков, Г. В. Хлебніков, В. І. Додонова, О. Г. Алієва, Л. В. Абизова, В. М. Скиртач, М. В. Колінько, Р. С. Мартинов]. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 512 с.
13. Філософія : опорний конспект лекцій / авт. Л. П. Морозова. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 70 с. + Електронна копія.

14. *Філософія : опорний конспект лекцій / авт. Л. П. Морозова. Електронні дані. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. URL: http://10.0.2.150/docs/45_2015/Filosofiya_okl.pdf.*
15. Руденко М. *Енергія прогресу : вибрані праці з економії, філософії і космології / упоряд. Р. Руденко. Київ : Кліо, 2015. 680 с.*
16. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. *Історія філософії. Проблема людини та її меж : вступ до філософської антропології як метаантропології : навч. посіб. зі словником / під ред. Н. Хамітова. 4-те вид., переробл. та доп. Електронні дані. Київ : КНТ, 2016. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Istoriya_filosofii_Hamitov.pdf.*
17. *Філософія : практикум / [С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Шубелка, Ю. С. Юшкевич]. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2017. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Praktikum_z_filosofii.pdf.*
18. *Основи філософії / [Л.О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Шубелка, Ю. С. Юшкевич] ; за ред. М. Ф. Шмиголя. Електронні дані. Київ : Центр учбової літератури, 2017. URL: http://10.0.2.150/docs/CUL/Osnovy_filosofii_Shmygol.pdf.*
19. *Маскевич О. Л. Філософія : опорний конспект лекцій. Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. 68 с. + Електронна копія.*
20. *Маскевич О. Л. Філософія : опорний конспект лекцій. Електронні дані. Вінниця : Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2019. URL: http://10.0.2.150/docs/2020/16_2020/Filosofiaa OKL.pdf.*

Інтернет-ресурси

1. Алешин АИ. *Философия: Учебник. М.: ТОН Острожье. 2001. Вся электронная библиотека URL: <http://bibliotekar.ru/filosofiya/133.htm>*
2. Бойченко І.В. *Філософія історії. І. Бойченко, М. Горлач, І. Жиленкова, Є. Мануйлов. К.: Прапор, 2006. 656 с. Навчальні матеріали онлайн URL: http://pidruchniki.ws/19880521/filosofiya/filosofiya_istoriyi*
3. Канке В.А. *Философия экономической науки: Учебное пособие. М.: ИНФРА-М, 2009. 384 с. URL: <http://institutiones.com/download/books/1843-filosofiya-ekonomicheskoy-nauki.html>*
4. Касьян В.І. *Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навчальний посібник: 5-те вид., випр. і доп. К.: Знання, 2008. 347 с. Бібліотека українських підручників URL: http://libfree.com/125922051-filosofiyafilosofiya_kasyan_vi.html*
5. Кремень В.Г. *Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К.: Книга, 2005. 528 с. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/1357/53/1/2/#8435>*
6. Мозговий Л.І. *Філософія. Кредитно-модульний курс: Навч. посіб. За ред. Р.О. Додонова, Л.І. Мозгового. К.: Центр учбової літератури, 2009. 456 с. URL: <https://ru.scribd.com/doc/64612061/162280-4E6C1-mozgoviy-l-i-bichko-i-v-dodonov-r-o-ta-in-filosofiya-kreditn>*